

Oslo 25. november 2013

Høring – Lovfesting av medvirkningsordning for ungdom

UNICEF Norge viser til høringsbrev av 30. september 2013 om lovfesting av medvirkningsordning for ungdom.

UNICEF Norge mener det er positivt at regjeringen gikk så klart ut med et ønske om å styrke barns og unges medvirkning i kommuner og fylkeskommuner, som i det forelagte høringsnotatet. UNICEF Norge mener forslaget er et vesentlig bidrag til å sikre implementeringen av barnekonvensjonens art. 12, og viser samtidig at en tar utfordringene som ble skissert i *NOU 2011:20 ungdom, makt og medvirkning* på alvor.

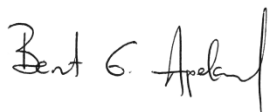
Vi vil likevel understreke viktigheten av at det etableres et reelt medvirkningsorgan for barn og unge.

UNICEF Norge mener det er avgjørende for å realisere barns rett til medvirkning, at en i tillegg til de nødvendige lovendringer har fokus på følgende momenter:

- Sikre at alle kommuner og fylkeskommuner har nødvendig kompetanse og kapasitet til å ivareta behov for tilrettelagt informasjon om de sakene barna skal medvirke til.
- Sørge for at barn og unges medvirkning ikke begrenses til saker som er av særlig interesse, men at en ivaretar kravet om at barn skal ha reell medvirkning i alle saker som angår dem, både direkte og indirekte.
- Vurdere behovet for å se på de øvrige sosiale, politiske og kulturelle barrierene som bidrar til å begrense barns rett til medvirkning. Herunder å sikre en reell representasjon av barn, med særlig fokus på å ivareta hensynet til ikke-diskriminering

Vi mener dette er viktig for å utvikle et miljø hvor barn får utvikle og demonstrere sitt potensial, og hvor en bekjemper fordommer om barns kapasitet og bidragsevne innenfor områder som angår dem.

Med vennlig hilsen

Bernt G. Apeland
Generalsekretær

Ivar Stokkerei
Juridisk rådgiver

I. UNICEF Norges innspill til forslaget om lovfesting av medvirkningsordning for barn og unge

Innledning

Barns rett til å bli hørt er en av barnekonvensjonens fire generelle prinsipper. Retten til å bli hørt får dermed betydning for hvordan konvensjonens øvrige bestemmelser skal forstås. Dette understreker hvor sentralt barns rett til medvirkning er, og gir samtidig en veiledning til statene når det gjelder viktigheten av å sikre at barn får si sin mening, og at deres synspunkt tillegges vekt.

Barnekonvensjonens artikkel 12 gir barn en individuell rett til å bli hørt i alle forhold som vedrører dem. Retten til å bli hørt innebærer at barnet blir lyttet til og at det barnet sier blir tatt hensyn til. Dette omtaler vi som barnets rett til medbestemmelse.

FNs barnekomité har oppfordret statene til å gå bort fra en sak til sak-tilnærming når det gjelder barns deltakelse og i større grad gå over til at barn inkluderes i politiske spørsmål på en mer systematisk måte¹. Dette kan eksempelvis gjøres gjennom opprettelsen av barneparlament både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Dette vil gi barn innsikt i demokratiske prosesser, men vil samtidig opprette forbindelser mellom barn og beslutningstakere som vil bidra til å ivareta barns rett til medvirkning.

i. Ivareta barns behov for tilpasset og tilrettelagt informasjon

UNICEF Norge vil understreke viktigheten av at det utvikles klare retningslinjer for hvordan barnas synspunkter blir tatt hensyn til i politiske fora. Det er avgjørende at retten til medvirkning ivaretas, og viktig for å sikre at barna får en adekvat respons på sine forslag. Dette har også blitt understreket av FNs barnekomité under deres Day of General Discussions 2006.

For å ivareta barns rett til medvirkning, er det videre avgjørende at barn får tilstrekkelig informasjon om sine rettigheter, både generelt, og i tilknytning til de sakene de eventuelt blir bedt om å uttale seg om. Dersom barn blir bedt om å uttale seg om saker de ikke kjenner til, vil det bli meningsløst å skulle avgi sitt syn på saken.

UNICEF Norge vil derfor oppfordre departementet til å sikre at kunnskap om barnekonvensjonen i større utstrekning spres til alle yrkesgrupper som jobber med barn, slik at de er tilstrekkelig informert om barn. I tillegg er det avgjørende at en også styrker barns egen bevissthet om egne rettigheter gjennom å sikre at barns rettigheter blir en del av skolens læreplaner på alle nivå. Dette er også i overensstemmelse med FNs Barnekomités avsluttende merknader til Norge fra 2010². UNICEF Norge vil understreke at økt kunnskap om, og bevissthet rundt egne rettigheter vil være en forutsetning for å ivareta barns rett til medbestemmelse.

Når det gjelder departementets forslag, savner vi også en vurdering knyttet til hvordan barn skal få informasjon om de sakene de forventes å uttale seg om. Det er viktig å sikre at den fremlagte informasjonen som skal danne grunnlaget for barns synspunkt er tilgjengelig for barn. Informasjonen må om nødvendig forenkles, samtidig som den må være objektiv. UNICEF Norge vil oppfordre departementet til å utvikle retningslinjer for hvordan kommuner og fylkeskommuner forbereder både selve møtene og de saksforberedende dokumenter for å ivareta at dette er tilgjengelig for barn.

¹ Day of General Discussion (2006)

² http://www.crin.org/docs/Norway_01_10.pdf

De fremlagte forslagene til nytt regelverk vil begge bidra til å ivareta muligheten for barn til å si sin mening på en god måte. Slik vi ser det er det likevel større grunn til å se på den faktiske utformingen av regelverket enn den faktiske lovforankringen.

ii. Ivareta retten til medvirkning i alle saker som angår barn

UNICEF Norge vil understreke at barnekonvensjonen ikke gir barn rett til selvbestemmelse. Barnekonvensjonen gir barn rett til å bli hørt, altså å komme til ordet og til å uttrykke seg. Denne retten gjelder ikke bare for det enkelte barn, men også for barn som opptrer som gruppe for å ivareta barns interesser.

UNICEF Norge vil også understreke at barns rett til medvirkning, og den praktiske gjennomføringen av denne, må forstås i lys av de øvrige generelle prinsippene i barnekonvensjonen. Det er avgjørende at retten til medvirkning blir praktisert i lys av prinsippet om barnets beste. I dette ligger det blant annet en forpliktelse til å ivareta at det foreslåtte medvirkningsorganet bidrar til at barn får en faktisk medvirkning i de prosesser det er lagt opp til, og at de blir hørt i alle de saker som angår barn, jf. barnekonvensjonen art. 12 nr. 2.

iii. Sikre reell representasjon

Det er avgjørende at departementet sikrer at representasjonen i medvirkningsorganet ivaretar prinsippet om ikke-diskriminering, jf. barnekonvensjonen art. 2, og herunder sørger for at det blir et representativt utvalg av barn i utvalget. Her vises det særlig til de særskilte diskrimineringsgrunnlagene i konvensjonens art. 2, nr. 1. FNs barnekomité har i sin generelle kommentar om barns rett til å bli hørt³ særlig understreket behovet for å sikre at barn med funksjonsnedsettelsers og jenters rett til å bli hørt må bli ivaretatt gjennom adekvate tiltak. Det vises her også til FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne art. 7 nr. 3 om funksjonshemmede barns rett til hjelp for å få ivaretatt retten til medvirkning.

UNICEF Norge vil avslutningsvis understreke at for å sikre barns medbestemmelsesrett i samfunnsspørsmål, er det avgjørende at det etableres en ordning som gjør at barn er komfortable med å uttrykke sin mening. Dersom formålet er å skape reelle medvirkningsarenaer for barn og unge, må den ordningen som etableres både legge til rette informasjon, samt sikre at barnas mening tas på alvor. UNICEF Norge håper derfor også at departementet i det videre arbeidet med å etablere reelle medvirkningsordninger for barn i større grad vil se dette i sammenheng med barnekonvensjonens regler om barns medvirkning.

Med hensyn til de konkrete forslagene og problemstillingene som løftes frem i høringsnotatet, er det flere av disse som er svært relevante og aktuelle for å ivareta barns rett til medbestemmelse. Vi vil likevel bemerke at det savnes en klarere referanse til Norges forpliktelser etter barnekonvensjonen, og hvordan de fremlagte forslagene anses å ivareta statens forpliktelser etter konvensjonen.

³ General Comment NO. 12 (2009) *The right of the child to be heard*